

PATVIRTINTA:

Vilniaus „Saulėtekio“ mokyklos-daugiafunkcio centro

direktorės 2024 m. kovo 29 d.

įsakymu Nr. V-66

**VILNIAUS „SAULĖTEKIO“ MOKYKLOS-DAUGIAFUNKCIO CENTRO
LIETUVIŲ KALBOS KALBĖJIMO, SKAITYMO, RAŠYMO GEBĖJIMŲ STIPRINIMO
MODELIO SAMPRATA**

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu „Dėl 2023-2024 ir 2024-2025 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“, 2023 m. balandžio 24 d. Nr. V-586, 2023-2024 ir 2024-2025 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų 2024 metų kovo 19 d. pakeitimų II skyriaus, 7 skirsnio „Ugdymo organizavimas mokyklose, kuriose įteisintas mokymas tautinių mažumų kalbos arba mokymas tautinės mažumos kalba, 65 punktu „Mokyklos tarybos sprendimu gali būti mažinamas Bendruosiuose ugdymo planuose tautinių mažumų gimtajai kalbai ir literatūrai mokytis skirtų metinių pamokų skaičius, jas perskirstant lietuvių kalbos ir literatūros dalykui, tačiau sudarant sąlygas mokiniams pasiekti atitinkamų tautinių mažumų gimtųjų kalbų bendrosiose programose numatytų mokymosi pasiekimų“, Vilniaus „Saulėtekio“ mokyklos-daugiafunkcio centro nuostatais, patvirtintais Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2020 m. spalio 28 d. Nr. 1-701, Bendrojo ugdymo bendrosiomis ugdymo programomis ir planais Tautinių mažumų mokykloms, 2023-2024 ir 2024-2025 mokslo metų Pradinio ugdymo programos ugdymo planu, 2023-2024 ir 2024-2025 mokslo metų Pagrindinio ugdymo programos ugdymo planu, Bendro mokyklos tarybos, Mokytojų tarybos, mokinių tarybos, Darbo tarybos ir tėvų susirinkimo protokolu, 2024 m. sausio 25 d., Nr.1, Darbo grupės parengtomis rekomendacijomis mokytojams, mokiniams, tėvams dėl ugdymo proceso organizavimo lietuvių kalba parengtas „Lietuvių kalbos kalbėjimo, skaitymo, rašymo gebėjimų stiprinimo modelis“.

II SKYRIUS

UGDYMO PROCESO ORGANIZAVIMO LIETUVIŲ KALBA TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

2.Tikslas - įgyvendinti „**Lietuvių kalbos kalbėjimo, skaitymo, rašymo gebėjimų stiprinimo Modelį**“, atsižvelgiant į tai, jog pagal atnaujintas programas parengti vadovėliai bus leidžiami tik lietuvių kalba.

3.Uždaviniai:

- 3.1. Gerinti 1-10 klasių mokinių lietuvių kalbos įgūdžius visų dalykų pamokose, išlaikant mokinių tautinės mažumos kalbą.
- 3.2.Ugdyti 1-10 klasių mokinių lietuvių kalbos skaitymo gebėjimus, kalbinius gebėjimus ir mokymosi pasiekimus.
- 3.3.Stiprinti mokyklos bendruomenės (pedagogai, mokiniai, mokinių tėvai) įtrauktį, įgyvendinant ugdymo proceso organizavimą lietuvių kalba.
- 3.4. Ugdyti 1-10 klasių mokinių šnekamąją kalbą per pilietiškumo kompetenciją, organizuojant pamokas netradicinėje aplinkoje, viešose Vilniaus miesto erdvėse.

III SKYRIUS

LIETUVIŲ KALBOS KALBĖJIMO, SKAITYMO, RAŠYMO GEBĖJIMŲ STIPRINIMO MODELIO SAMPRATA

4.Nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. mokykloje-daugiafunkciame centre pradėta palaipsniui įgyvendinti „**Lietuvių kalbos kalbėjimo, skaitymo, rašymo gebėjimų stiprinimo Modelį**“, atsižvelgiant į tai, jog pagal atnaujintas programas parengti vadovėliai bus leidžiami tik lietuvių kalba. Visų dalykų pamokose pradiniam ir pagrindiniam ugdymui bus mokoma:

4.1. lietuvių kalba pagal atnaujintos programos vadovėlius, išleistus lietuvių kalba ir pritaikytus mokinių ugdymosi procesui organizuoti;

4.2.rusų kalba bus mokoma pagal vadovėlius, išleistus rusų kalba ir pritaikytus mokinių ugdymosi procesui organizuoti. Tačiau kelerių metų laikotarpyje visų dalykų vadovėliai pagal atnaujintas programas 1-10 klasėms palaipsniui bus spausdinami tik lietuvių kalba. Akivaizdu, kad tuomet visų dalykų bus mokoma lietuvių kalba.

5.Lietuvių kalbos kalbėjimo, skaitymo, rašymo gebėjimų stiprinimo modelis yra orientuotas į lietuvių kalbos kalbėjimo, skaitymo ir rašymo įgūdžių stiprinimą 1-10 klasėse, skiriant tam atitinkamą valandų skaičių, remiantis 2023-2024 ir 2024-2025 mokslo metų Pagrindinio ir pradinio ugdymo programų ugdymo planais.

6.1-4 klasėse lietuvių kalbai ir literatūrai skiriamos 7 val. per savaitę. Siekiant nuoseklaus ir sklandaus lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo, 7 val. išskirstytos, skiriant tam tikrą valandų skaičių kalbėjimui, skaitymui ir rašymui, vadovaujantis Lietuvių kalbos ir literatūros metodinės tarybos parengtomis rekomendacijomis.

7.1,2 klasėse kalbėjimui (kalbos pažinimui, naujų žodžių mokymuisi) skiriamos 3 val. per savaitę, skaitymui (teksto suvokimo testams) skiriama 3 val. per savaitę, rašymui (gramatinėms užduotims) skiriama 1 val. per savaitę.

8.3,4 klasėse kalbėjimui (kalbos pažinimui, naujų žodžių mokymuisi) skiriamos 2 val. per savaitę, skaitymui (teksto suvokimo testams) skiriama 3 val. per savaitę, rašymui (gramatinėms užduotims) skiriama 2 val. per savaitę.

9.5-8 klasėse lietuvių kalbai ir literatūrai skiriamos 5 val., 9 klasėse skiriamos 4 val. per savaitę, 10 klasėse - 5 valandos per savaitę. 5-8 ir 10 klasėse gramatikai skiriamos 2 val., literatūrai skiriamos 2 val., o rišliajai kalbai 1 val. 9 klasėse literatūrai skiriama 2 val., gramatikai taip pat 2 val.

10. Kalbėjimo pamokose bus siekiama:

10.1. stiprinti kalbėjimo įgūdžius, mokyti žodžių juos siejant su paveikslėliais, įvairiais daiktais, piešiniais;

10.2. sukurti emociškai palankią, tikrovišką kalbinę aplinką tam, kad mokiniai kalbėtų, mintis reikštų laisvai, be įtampos, o jų klaidas derėtų taisyti taktiškai, ramiai, nepertraukiant.

10.3. pateikti el. dienyne nuorodas į interaktyvias kalbėjimo užduotis, skiriant namų užduotį.

10.4. skirti didelį dėmesį žodžių kartojimui, nes žodis išmokstamas tik tuomet, kai pavartojamas keliose pamokose iš eilės, o vėliau kas kelintą pamoką-pokalbiuose, skaitiniuose, pratybose.

11. Skaitymo pamokose bus siekiama:

11.1. skaityti trumpus, nesudėtingus tekstus, vėliau, atsižvelgiant į programos reikalavimus, parinkti sudėtingesnių.

11.2. skaitomi tekstai ta tema, apie kurią buvo kalbama kalbėjimo pamokose, siekiant kuo aiškiau ir išsamiau pateikti temą.

11.3. sieti skaitymą su gyvenimu, pačių mokinių patirtimi, ypač aptariant skaitomo kūrinio turinį.

11.4. pagyvinti skaitymo pamoką skaitant choru, vaidmenimis. Prireikus tekstą skaityti keletą kartų, tačiau šiuo atveju ieškoti kuo įvairesnių skaitymo būdų (skaityti keičiant nuotaiką, skaityti atliekant kažkokį judesį ar pan.).

12. Rašymo pamokose bus siekiama:

12.1. skatinti rašyti tvarkingai, įskaitomai, taisyklingai.

12.2. mokyti savarankiškai užsirašyti sąsiuvinį.

12.3. ugdant rašymo gebėjimus skirti užduotis prieš teksto kūrimą, rašymą, kuriant/rašant tekstą ir baigus tekstą kurti/rašyti.

12.4.mokyti rašyti tekstą pagal planą, laikantis atitinkamos struktūros bei atsižvelgiant į adresatą.

12.5.skatinti savarankiškai rašyti raides, nurašyti tekstus, rašyti dienoraščius, kurti trumpus, kūrybiškus tekstus.

IV SKYRIUS

UGDYMO PROCESO ORGANIZAVIMO LIETUVIŲ KALBA ĮGYVENDINIMAS PRADINIAME UGDYME

13. Įgyvendinant naują Modelį, bus pakoreguotas 2024-2025 mokslo metų Pradinio ugdymo programų ugdymo planas:

13.1. 1-4 klasėse skiriant po 7 valandas per savaitę lietuvių kalbos pamokoms.

13.2. 1-4 klasėse rusų kalbos ir kultūros pamokoms skiriant po 7 valandas per savaitę (ugdymas organizuojamas: 5 valandos iš formalaus ugdymo, 2 valandos iš neformalaus ugdymo valandų).

14.Visos dienos pradinio ugdymo mokykloje kiekvieną dieną skiriama 1 valanda skaitymo gebėjimų ugdymui.

15.Užsiėmimai Studijoje „Mažoji ambasada“. Per pilietiškumo ugdymo kompetenciją bus ugdoma šnekamojilietuvių kalba. Bus organizuojamos edukacinės išvykos, susitikimai pagal veiklos planą, vieną kartą per savaitę nuo 15 valandos.

V SKYRIUS

UGDYMO PROCESO ORGANIZAVIMO LIETUVIŲ KALBA ĮGYVENDINIMAS PAGRINDINIAME UGDYME

16.Įgyvendinant naują Modelį, bus pakoreguotas 2024-2025 mokslo metų Pagrindinio ugdymo programų ugdymo planas, skiriant lietuvių kalbai 5-10 klasėse po 1-2 val. per savaitę mokinių pagalbai teikti iš Pagalbos mokiniui valandų (Bendrojo ugdymo bendrosios ugdymo programos).

17. 5-8 klasėse lietuvių kalbos pamokų valandų skaičius nedidinamas: 5-8 klasėse po 5 pamokas per savaitę, 9 klasėse po 4 pamokas per savaitę, 10 klasėse po 5 pamokas per savaitę.

18.Gimtosios kalbos (rusų) pamokų skaičius išlieka toks pats.

VI SKYRIUS

TRIŠALIS SUSITARIMAS DĖL BENDRADARBIAVIMO TARP MOKYTOJO, MOKINIO IR TĖVO(GLOBĖJO) ORGANIZUOJANT UGDYMO PROCESĄ LIETUVIŲ KALBA

19. Siekiant gerinti mokinių mokymosi rezultatus, būtinas trišalis tarpusavio bendradarbiavimas tarp mokinio, mokytojo ir tėvų. Todėl organizuojant ugdymo procesą pagal naują Modelį lietuvių kalba, susitarta, kad:

19.1. Mokytojas turi:

19.1.1. įgalinti kiekvieną mokinį pildyti naujų žodžių, dalyko terminų, sąvokų žodyną.

19.1.2. susitarti su mokiniu dėl žodyno rengimo struktūros.

19.1.3. iš anksto supažindinti mokinius su kitos pamokos tema.

19.1.4. pateikti mokiniams naujos temos sunkiai suprantamus žodžius, sąvokas, terminus, kartu su jais išsiaiškinti jų reikšmę.

19.1.5. prasidėjus pamokai patikrinti, ar vaikai išmoko žodžius, sąvokas, terminus.

19.1.6. siekiant išsiaiškinti, ar mokiniai suprato tekstą ar tekstinę užduotį, pateikti mokiniams klausimus.

19.1.7. viską išsiaiškinus mokytojas toliau tęsti pamoką, įgyvendinant pamokos ugdymo turinį pagal pamokos planą.

19.1.8. vieną kartą per savaitę organizuoti testą ar patikrinamąjį darbą, siekiant išsiaiškinti, ar mokinys suprato temą.

19.1.9. Testų, patikrinamųjų darbų užduotys turi būti pateikiamos ir atliekamos lietuvių kalba visų dalykų pamokose (išskyrus rusų ir anglų kalbų pamokose).

13.2. Mokinys turi:

19.2.1. turėti žodyną, į kurį privalo užsirašyti naujus žodžius ir juos išmolti.

19.2.2. kiekvieną dieną skirti 30-40 min. skaitymui pasirinktu metu.

19.2.3. lavinti rašymo įgūdžius atliekant namų darbus.

19.2.4. vartoti lietuvių kalbą per pamokas, su draugais, žaidimo forma su tėvais.

19.2.5. savarankiškai atlikti kalbėjimo, klausymo, rašymo užduotis skaitmeninėje erdvėje.

19.2.6. rengti projektus pagal išmoktas temas.

19.2.7. mokėti atsirinkti svarbiausią informaciją.

19.2.8. nuo 1 klasės savarankiškai užsirašyti sąsiuvinius (vardas, pavardė (kilmininko linksniu), klasė, dalyko pavadinimas), o nuo 2 kl. mokėti užsirašyti ir mokyklos pavadinimą.

19.3. Tėvas (globėjas) turi:

19.3.1. patarti vaikui pradėti nuo lengvesnių užduočių, kurias sėkmingai atlikęs bus labiau motyvuotas tęsti mokymąsi.

19.3.2. pagirti vaiką, kai sėkmingai atliko darbą ir neteisti, kai nepavyko.

- 19.3.3. padėti vaikui, tačiau neatlikti darbo už jį.
- 19.3.4. paskatinti vaiką skaityti, klausytis garso įrašų, lavinti kūrybinį mąstymą.
- 19.3.5. įsitikinti, ar perskaitė visus mokytojo įrašus „Mano dienyne“ bei kitą siūstą informaciją.
- 19.3.6. vaiko ugdymas neturėtų nutrūkti prasidėjus vasaros atostogoms, tad svarbu atostogų metu pasiūlyti savo vaikui įdomių, lietuvių kalbą turtinančių, užsiėmimų.
- 19.3.7. pradinukams dažnai sunku išlaikyti dėmesį ilgiau kaip 20–25 min., todėl ruošiant namų darbus labai pravartu daryti pertraukas.
- 19.3.8. Skatinti vaiką laikytis dienvakšės, ypač jei atžala lanko būrelius, sportuoja. Tada užteks laiko ir mokslams, ir užklasinei veiklai, ir draugams.

VII SKYRIUS

UGDYMO PROCESO ORGANIZAVIMO LIETUVIŲ KALBA REIKŠMĖ IR NAUDA

20. Sukurtas naujas ugdymo proceso Modelis (visų dalykų mokoma lietuvių kalba, išlaikant mokinių tautinės mažumos gimtąją kalbą (rusų)) paskatins pokytį, kuris padės mokiniams sukurti sėkmingą ateitį. Akivaizdi šio pokyčio nauda mokiniui, mokytojui ir mokyklai, valstybei.

20.1. **Nauda mokiniui.** Mokiniai išmoks lietuvių kalbą ir kartu gimtąją (rusų) kalbą, sėkmingai išlaikys

lietuvių kalbos ir literatūros valstybinį egzaminą, įstos į aukštąsias mokyklas ir įgis profesiją.

20.2. **Nauda mokytojui ir mokyklai.** Lietuvių kalbos mokytojai pagerins mokinių lietuvių kalbos žinias ir gebėjimus. Mokykla suformuos gerą mokyklos įvaizdį.

20.3. **Nauda valstybei.** Sumažės bedarbių, įmonėse ar įstaigose dirbs kvalifikuoti specialistai. Stiprins pilietiškumą. Sumažės migracija.

VIII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo 6 straipsniu, mokytojams būtina turėti trečiąją valstybinės kalbos mokėjimo kategoriją, mokomųjų dalykų mokant lietuvių kalba. Mokytojams bus organizuojami mokymai, siekiant stiprinti jų lietuvių kalbos įgūdžius.

22. Tėvų pageidavimu bus organizuojami lietuvių kalbos mokymo kursai.

23. Siekiant tobulinti ugdymo organizavimo procesą lietuvių kalba visų dalykų pamokose, rekomendacijos mokytojams, mokiniams ir tėvams (globėjams) dėl bendradarbiavimo bus papildytos.

24. Su Pradinio ir pagrindinio ugdymo proceso organizavimo lietuvių kalba tvarkos aprašu mokykla supažindina mokinius, nepilnamečių mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus), mokytojus, švietimo pagalbos specialistus.

25. Mokytojas už Pradinio ir pagrindinio ugdymo proceso organizavimo lietuvių kalba tvarkos apraše numatytų funkcijų netinkamą vykdymą atsako darbo tvarkos taisyklių ir Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

